

JOAN BARNADAS (joan.barnadas@gmail.com)

Els llibres d'història parlen sobretot dels reis mentre que les cròniques locals ho fan dels alcaldes. És una visió, encara que moltes de les seves actuacions s'entendrien molt millor si dediquéssim una mica d'atenció als actors secundaris. En el nostre Olot, el nomenclàtor no s'explica sense els regidors sardanistes i la seva rivalitat fratricida, per tant, sense el veterà Narcís Ferrer i el radiofònic Miquel Serrat. I tots sabem que les Festes del Tura són filles principals dels Xafarnats i, de manera molt concreta, de Joan Romero, o que existeixen unes estructures administratives municipals tan desproporcionadament potenciades i tan innecessàriament imbricades en el camp de la cultura i la promoció econòmica perquè va ser regidora Anna Plana, o que l'Àrea de Cultura està tancada al palauet de Can Trincheria perquè el *gauchisme* postolímpic barceloní finalment va arribar a Olot de la mà de l'intel·lectual i regidor Pep Fargas.

El model electoral del segle XIX fa més difícil furgar entre els polítics locals. El consistori es renovava molt sovint, els càrrecs municipals eren normalment nomenats i les alcaldies, que no eren remunerades, canviaven constantment de mans. Però gràcies a l'estadística, podem dir que, abans de la Restauració de 1877, els tres alcaldes que més anys varen exercir la vara foren, per aquest ordre, l'absolutista Joan Pla, que va governar abans de la primera guerra carlina, seguit del liberal moderat Josep Masdexexàs, que ho va fer durant la revolta popular esparterista i en alguns moments de les següents dues dècades de governs conservadors, i del republicà Joan Deu, que va ocupar l'alcaldia en el Sexenni Democràtic. Durant el tros de Restauració que pertany cronològicament al segle XIX, es varen alternar el conservador Pere Basil i el

liberal Alexandre de Roca. Curiosament, només el republicà té un carrer dedicat a Olot. Deu ser per falta de memòria històrica o perquè cap d'ells no va deixar una empremta prou profunda. Jo mateix, en un article anterior, apuntava quins eren els meus alcaldes preferits i no concordava gens amb aquesta veritat estadística. Tot i així, per fer-los una mica de justícia, cal dir que Masdexexàs és l'alcalde que s'anava a buscar quan les coses anaven mal dades, després de les grans revoltes, quan calia pacificar els ànims. No en va, era el liberal més moderat o el moderat menys absolutista. En Pla, en canvi, és l'essència pura de l'absolutista, el pare precursor del carlisme, l'enemic de la Constitució, el príncep defensor de la supremacia de l'Església catòlica.

Si ens fixem en els regidors longeus, la visió és una altra. El regidor més veterà va ser Jeroni Pena, que va entrar a l'Ajuntament just després de la tercera carlinada i va ocupar el càrrec durant més de vint anys, només amb esporàdiques sortides. Era un corder liberal que sempre va guanyar les eleccions al seu districte. Però, per estrany que sembli, no en sé res més. Més influent va ser el segon regidor més longeu, Joan Puigdevall. Era un dels grans propietaris rurals i va ser regidor durant bona part de les dues dècades absolutistes 1844-54 i 1856-1868. Un home d'ordre. El tercer classificat és el blanquer Miquel Pasqual, un liberal que havia estat regidor a la llista republicana l'any 1870 i que va seguir a l'Ajuntament, després del fiasco republicà, al costat d'Alexandre de Roca.

Aquesta és la radiografia d'Olot feta a pes: un absolutista, un liberal i un republicà, més un menestral, un pagès i un industrial. Déu n'hi do el que afina l'estadística.

HISTÒRIES / LA CAMPANA DEL TRO

El 4 d'octubre de 1598 a Olot devia fer un bon temporal, ja que el campaner de Sant Esteve es posà a tocar a mal temps amb la campana de les hores, vulgarment coneguda per *Campana del Tro*, que complia també amb la funció exorcista d'allunyar les tempestes. La mala fortuna feu que, mentre la feia sonar, el rellotge de l'església accionés el martell de gravetat per marcar els senyals horaris. En ser colpejat el bronze en dos punts al mateix temps, es va produir com a resultat el trencament de la campana. Olot s'havia quedat sense els senyals acústics de les hores.

Fer una nova campana no va ser fàcil ni barat. No fou fins al 6 de gener de 1600 que els cònsols de la Universitat designaren quatre comissionats per gestionar-ne la fabricació. Aquests contractaren el 17 de gener Ramon Rius, mestre senyer de Girona, per tal que fes una campana de 35 quintars de pes (uns 1.400 kg) que dugués les armes de la vila, és a dir, l'escut d'Olot. Després s'havia d'assentar al campanar. Els comissionats es comprometien a pagar a Ramon Rius 33 lliures barceloneses i a subministrar-li a peu d'obra el metall necessari, a més de facilitar-li un ajudant per fer el clot, el motlle i la fosa de la campana, i proporcionar-li eines per col·locar-la al seu lloc. Per fer la nova campana es reutilitzà el bronze de la trencada. Però com que es volia de dimensions més grans, calgué adquirir 10 quintars més de coure. Per assegurar que fos de la màxima qualitat, s'envià el mestre Rius, i se li va pagar el cost del viatge i la cavalcadura, i que triés personalment el metall. La compra es féu a Barcelona pel preu de 190 lliures, quantitat que pagà la Universitat d'Olot amb diners recaptats amb el cabeçatge o impost de la carn.

El 10 d'abril el coure ja havia arribat a Olot i el motlle estava a punt per iniciar la fosa. Tot i que calgueren almenys dos intents per fondre la campana correctament, a principis de maig de 1600 la campana ja era dalt del cloquer. Seguint la consuetud de l'època, el mestre campaner donà un any i un dia de garantia. Si la campana es trencava o perdia el seu so durant aquest període, l'hauria de tornar a fer assumint tots els costos. Això no fou necessari ja que, quatre segles més tard, a Olot encara podem escoltar el seu so cada hora.

La campana, ubicada a la part inferior de l'estructura metàl·lica que s'alça al cim del campanar de Sant Esteve, mesura 120 cm de diàmetre, la més gran de la Garrotxa. A part de l'escut d'Olot està decorada també amb l'escut de Catalunya i les figures de la Mare de Déu, Sant Esteve, l'*Ecce Homo* i la Creu. Aquestes imatges es troben intercalades entre les inscripcions següents: CHRIS[TUS] VI[N]CIT CHRIS[TUS] REGNAT CHRIS[TUS] IMPERAT (Crist venç, Crist regna, Crist impera); SANCTE STEPHANE ORA PRO NOBIS; ANNO 1600; SANC-TA MARIA ORA PRO NOBIS; CONSVLES ME FECERUNT (Els cònsols em feren); HOC SIGNO VINCES (Amb aquest senyal venceràs); ANNO 1600 MA FETA MESTRA RAMON RIVS CAMPANER.

Al seu damunt, la *Campana del Tro* té una companya excepcional: la campana dels quarts està datada al segle XIV. Es tracta d'una peça de 60 cm de diàmetre amb el típic perfil medieval i decorada amb la inscripció en caràcters gòtics: XPS VINCIT XPS REGNAT XPS IMPERAT. Les dues campanes constitueixen un dels conjunts horaris més interessants de Catalunya.

XAVIER PALLÀS MARIANI